

a lefolyt kongresszus tanuja annak, milyen bénítólag hat — nemcsak az iskolában, — de még tudományos összejövetelükön is rájuk ez a mostoha sors! Bizonyos, hogy az ezerkétszáz jelenlevő közmegegyezéssel gondolta magában a kongresszus tanulságaképen: Minden fölvetett eszme nagyszerű vala, hanem — fizetés-kiegyenlítés: jöjjön el a te országod! Az is bizonyos, hogy mindaddig, míg efféle gyomrot érdeklő kérdések zavarják tanítóink fejét, birkatürelem s igazán magas nívón álló jellem kell abhoz, hogy lekiismeretes munkát végezzen minden hitvallásos tanító.

És még panaszkodunk, hogy népnevelésünk hiányos! Panaszkodunk, hogy sok az analfabéta. Hát kell-e nagyobb akadály ide, minthogy nyugatot majmoló, lézengő szellemi ritterek a becsületes keresztény erkölcsökre halált kiáltanak s ugyanakkor az állam, amely ezt eltűri a szent vélemény szabadság nevében, — fitytyet hányjon azoknak a becsületes munkásoknak, akik csak azért nem kedvesek neki, mert — régi erkölcsöt tanítanak? Ne csodálkozzunk, ha hátra vagyunk a művelődésben, hiszen lám, milyen sokan s milyen hangos szóval — marasztalnak. Így nem haladunk ám, hanem — kátyuba rekedünk.

Biró Ferenc.

Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis tollal és pénzünkkel az egyházmegegyenlítés érdekében szolgáló ezen egyetlen lapunkat.

századbeli hatalmas románstílusú templom romjai. Régen szándékomban volt, hogy oda el-elzárándokolok s végre is a szándéknak az lett a vége, hogy egy szép reggel felkészülődtem, (lévén hárman) és kocsiúra ültünk.

Utársaimról nem szólok, a kocsiúr pedig csak annyit, hogy szavajárása a „lévén“ volt s eszerint ilyen formán mutatom be: egy butaképi sváb lévén, ki magyarul keveset tudván, ergő keveset is beszélvén, de temérdek sokat bagózáván. A neve külömben „Hanz“ volt.

Az idő olyan szép volt, hogy szebbet kívánni sem lehetett; a por akkora volt, hogy nagyobb gondolni sem lehetett s mi kell egyébb egy alföldi utazáshoz?

A nap már túl volt a delelőn, mikor visszafelé indultunk. Amint a nap haladt lefelé — jobbról-balról egy-egy felhőoszlop húzódtott az égre: alig is akartuk észrevenni, olyan kicsinyek voltak, hanem rémségesen kezdtek nőni. Nehány perc múlva vékony szürke réteg borította el az eget, nyugatról pedig sűrű, sárgás-vöröses nehéz tömeg gomolygott végig.

Hanz, a kocsi végignézett rajta, megcsóválgatta a fejét s megtörvén a konok hallgatást: „Még máma ribillion lévén,“ azután egy új adag bagót tett az illetékes helyre, kalapját szemére húzta, lovai közé csapott s tőle azután a muszka császár is jöhetett.

Pedig a ribillio roppant gyorsan jött. A levegő tikkasztó száraz volt s olyan csendes, hogy egy kis levélke sem mozdult a fákon.

Jött a számum. Az a piszkos sárgás felhő, — a széltől felkavart futóhomok és por már

Székelyek és — székelyek.

Mult számuukban „székelyek és oláhok“ címen keserves cikket közöltünk, mert volt benne sok megszívlelni való. Nem is akarjuk a cikk érdemét támadni. Jötevény szó minden nyíltan kimondott igazság. Sőt megtoldjuk azt a cikket egy sokkal érdekesebb esettel, mely szintén megtörtént. Még pedig röviden csak úgy, hogy két alesiki székely legény bieskára kerekedett pár évvel ezelőtt csupán azért, mert az egyik azt merte állítani, hogy a pezső, mit közösen szopogatnak, nem valóságos, igazi „moun“-pezső. S egyik a haretéren maradt a pezső becsületeiről és a székely virtus nagyobb dicsőségére. A „székely kiscgazda“ láthatja, hogy ezek is székelyek. Sőt épen olyanok, mint a melyekről cikket megirta.

De mert ezekből az esetekből nem szabad általánosítani s minden székelyre rakenni az élehetlenség és romlottság közös kategóriáját, megpróbáljuk más okát is adni annak, hogy mi vitte ezt a (hiába nevet, kiscgazda) valóban jóra-termett népet lejtőre.

Ki ne tudná azt, hogy a székelyföldön is, mint máshol — elkezdte a községi kisbírótól föl a papválasztásig — pálinkával választanak? Ki szoktatta erre a népet? Mert a nép olyan, mint a kicsi gyermek. Okkal-móddal mindenre rá lehet vezetni. S hiába halad a kor, hiába halad vele az értelmiség: a nép mindig nép marad és a haladásból csupán azt veszi be, ami az uraktól ráragad. Jaj, de ezek az urak! Sok községben a jegyző az úr. Ott a pap siránkozik és veri össze a két tenyerét, de tenni nem mer, mert fél az „intelligenciától“. Mähelyen a pap szavára talán inkább hallgatnak. Ott a jegyző általában dolgozik. Ha nyilvános botrányt csinál a fiatalság, jegyző uram elnézi neki, mert ez „növelni fogja népszerűségét“. Ismétlődik az eset. Most már hogy büntesse meg? Hiszen a kamaszok beverik az ablakát! Ki lesz aztán az

előtünk volt süvöltve, zúgva. Egy perc alatt elsötétedett minden körülöttünk; a szél belekapott az araszos porba s azután falevéllal, botvastagságú ágakkal, ki tudná honnan elfördött kukuricaszárral együtt sodorta, csapkodta, mintha fenekestül felfordult volna a világ.

Ha nem lett volna mibe kapaszkodnom, talán engedékenyebb lett volna a szél, de ott voltak az út mentén a fák, szép hatalmas szálak gyönyörű koronával s mint valami náddal, úgy játszott velök. Alulkerekedett, s hirtelen ölkerepta, felrántotta, hogy csak úgy reccgett, nyögött a hatalmas törzs, mert nem szabadulhatott gyökereitől, azután megsavarta a koronáját, hogy a derék is elhajlott bele. A nagy fák nehéz koronája úgy ingott az iszonyú nyomás alatt, mint valami burján.

Innen is onnan is hallatszott ez a reccgés ropogás; deréknyi ágakat letört, fákat eltört derékban, — volt olyan, melyet tövestül szedett ki; aközben kavarta, forgatta a homokot, port, mint valami pokoli gép.

Nem tartott egy néhány percnél tovább, de ez a néhány perc rémséges volt. Ahány féle hangot elképzelni lehet, mind elprodukálta, mintha a pokol szellemei tartottak volna orgiát.

S egy néhány perc múlva elfutott. Por, homok, szél, vihar ismét egy gomolygó sárgás felhővé vált s futott. Az égről a szürke réteg bomladozni kezdett s szaladt utána.

Egy-egy felhőroncsra kidugta fejét a nap, boszusan veres lángba borította a nyugati eget s ő maga nyugovóra hajlott.

Egymásután emelték fel fejüket a pusztá-

úr? Sem a pap, sem a jegyző, hanem az aranyos fiatalság. Jól emlékszem efféle esetekre. Az öreg, régifajta emberek szomoruan mondogatták: „Bizony, ha mi csináltunk volna így, három napot ültünk volna a „szent Ferenche““. (Nálunk a kört így nevezik.)

Így folytatódik aztán a dekadencia verekedéséről — gyilkolásra, pálinkáról sörre, borra, föl egészen a pezsőig.

Csak most valának a nagy „jógvásárok“ a székelyföldön. No, meg erdővásárok. Volt pénz bőven. Folyt is a pezső. Nemsokára már megint csak a veritek fog folyni az átalvető alatt Románia felé. Ki ennek az oka? A nép? Uram, a nép ha olyan sok pénzt lát, megreszedezik a látásától is. Ezt tudhatták volna a szellemi vezetők, akiket isteni ember törvény a gyermekesen örvendező, pénz bővében úszó nép irányítására rendelt!

Miert nem tették meg mindenhol, amit az igazi jó pásztorok és előjárók megtettek sok helyen? Ilyenformán szóltak ugyanis a néphez: „Atyámfiai! Megvan a sok pénz az erdőből. Ha szétosztjuk, betömtök vele egy kis adósságot, nagyobb felet pedig megeszitek, megisszatok. De ha benn marad a pénz, nem kell kapót, nem kell 25—50—70% os pótdátót fizetni s az apró adósságot aztán törlesztitek abból, ami megmarad az eddigi adópénzből“. A nép zúgolódik, mert hát ahhoz még joga van, de aztán mikor látja, hogy a kollektor úr sokkal kevesebbet kér az adóba, hogy augsztusban nem harangoznak kepehordásra, leveszi a kalapját és így fohász-kodik a menybeli jó Istenhez: „Uram, halad legyen, ettől es megszabadulék!“ S már nem néz felve a csendőrökre és esküdtekre, hogy mikor jönnek zálogolni, nem kíván a papnak hanyatfekvő jöetvagyat, mint mikor a kapót vitte. Ha már fenyeserődnek kék falankszait a zsidó tarolja fe s a külföld élvezi, legalább az odadobott árát megmenthették volna mindennél az erdőrengetegeknél. De ide vezetők kellene a népnek. Mentek ők hajdan a csatába is fele-

nek viragai — vad virágok, mik a leggerzselőbb tüzesőt is kibírják; — de ilyen a puszták világa, durva, kopár és mégis szép.

A katáng, a szamártóvis is felemelte megromosolt derekát s kíváncsian nézett körül a furcsa világon.

A futó szijjas iszalag, mely óriási helyeket befut, hisz elég hely van a pusztán — megállt egy pillanatra, hogy megtudja: mi volt, mi fölötte elszárgult; csak szél? Menjünk tovább! s tovább nyugottja kigyózó indáit.

A szélfogókból valahol messze kiengedik a ménest; a szerte futó lovak dobogása felveri a hallgató föld csendjét.

Egy néhány csepp eső hullott a földre, épen csak annyi, mi a pusztá szikes fűvén, az iszalag lobogó virágán a lebukó nap fényében megcsillanjon.

Már csak a nap visszaverődő fénye világít; a rózsaszínű reszketeg fény bevon mindent; kilométerekről meg lehet ilyenkor látni a botjára támaszkodó pásztor, vagy bandukoló vándort, mint egy iszonyú mélységű panoráma mélyén.

Azután felkerekedik a hűvös borongós esti szél s végig simogatja a földet, mire a puszták világa elkezd hajlongani, suttogni, mesélni, regélni ezernyi prücsök hegedűszója mellett.

Ez az alföld poezise.

..Itt söpört-e végig a számum alig egy pár órája?

Talán álom volt az, . . . menjünk tovább!

K. G.

lem nélkül s bármennyire csufolódik is ön, kizgazda, ennek a népek hagyományával, bizony szittyavérvü vitézek és nem osztrák generálisok vezették. Elmennek ők a megélhetés, a józan élet küzdelmeibe is, csak legyen nekik olyan velük-érző vezetőjük, mint amilyen Gál Sándorai, Gábor Áronai voltak a csatában. Gyermeket sohasem szoktunk elítélni rosszvoltáért, ha nem nevelte senki. Népeket se ítéljük el. Mert ami a gyermek a családban, az a nép a társadalomban. És ha már nem halgat a vezetők szavára, ne csodálkozzunk rajta, hiszen az állam termel nekik büzös pálinkát s a korteskedő urak ingyen kínálják akkor, mikor a voksra, vagy a „szavallatra” szükségük van. És ha ilyen ünnepélyes alkalmakon kívül csak a Mózi zsidó ad „hozomra”, hát hiszen az is olyanforma, mintha ingyen volna. Uram, szolok az Úrhoz, nem azok a jámbor bácsik vezetik félre a népet, akik rabonbánokról, hunnokról beszélnek nekik, hanem azok, akik megtanítják és aztán gyáva számitásból eltűrik, hogy miképp kell áldozni a szesz ital molochjának. Adjon Isten jó vezetőket és nem itatókat a székely népek is és akkor majd nem meghurcolják azt a papot, aki panamákról rántotta le a leplet, hanem megbecsülik, mint a népek született és igazi vezérét. De hát a helyzet nem oly kétségbejuttató, mert hála Istennek, ezek a jó vezérek sok helyen megvannak, sőt dolgoznak is. Sőt munkájuknak eredménye is van. Épen azért mélyen tisztelt kizgazda, egyelőre elégedjek meg azzal, hogy székelyek és székelyek — az rem mindegy.

Biró Ferenc.

Selkigyakorlatok Csíksomlyón.

(Július 4—8.)

Részt vettek:

Albert Zsigmond lelkész, Kászonyakabfalva.
 Anda Géza lelkész, Gyimesfelsőlök.
 András József s. lelkész, Csíkszereda.
 András Péter lelkész, Csíkszentlélek.
 Antal József s. lelkész, Gyergyószentmiklós.
 Antalfi Károly lelkész, Szentkatolna.
 Antal József plébános, Menaság.
 Ágoston Ignác plébános, Maroshévíz.
 Bajna Ferenc plébános, Csíkszentsimon.
 Bartha Ferenc plébános, Kászonyújfalu.
 Barthos Mihály lelkész, Csíkközmas.
 Bálint Lajos főesp.-pléb., Csíksomlyó.
 Bence István s. lelkész, Lupény.
 Boga Alajos s. lelkész, Lembény.
 Bögyözi József s. lelkész, Gelence.
 Butyka Sándor plébános, Borbánd.
 Czusz Imre s. lelkész, Gyergyóditró.
 T. Csapó Endre plébános, Torja.
 Csomartány Ignác s. lelkész, Csíkszentsimon.
 Czimbalmos József főgimn. tanár, régens, Marosvásárhely.

Dobordán Károly plébános, Segesvár.
 Erőss József főgimn. tan., régens, Kézdivásárhely.

Fáraó Simon alesp.-pléb., Szépvíz.
 Fekete Imre lelkész, Csíkrákos.
 Fekete József s. lelkész, Gyergyóditró.
 Gagy György ny. lelkész, Tusnádfürdő.
 Gábosi Dénes lelkész, Csíkszentmihály.
 Gáspár Béla s. lelkész, Bereck.
 György Ilyés lelkész, Csíksicsós.
 Hollanda János s. lelkész, Csíksomlyó.
 Horváth Cyrill főgimn. tan., Kézdivásárhely.
 Hosszú Ferenc főesp.-pléb., Csíkszékirály.
 Ince Domokos plébános, Csíkszentgyörgy.
 Kacsó Boldizsár plébános, Alsócsernáton.
 Karácsony József képezd. igazg., Csíksomlyó.

Kassai Lajos főgimn. tanár, régens, Csíksomlyó.

Kádár József lelkész, Csíkmindszent.
 Dr. Kászoni Alajos pléb., Csíkkarfalva.
 Keserü András s. lelkész, Csíkszentmiklós.
 Kicsid Géza s. lelkész, Csíkrákos.
 Koncz István alesp.-pléb., Tusnád.
 Kovács András képezd. tan., Csíksomlyó.
 Kovács Mihály pléb., Szépvíz.
 Kovács Lajos s. lelkész, Szentdomokos.
 Dr. Kuncz Ferenc hitokt., Kolozsvár, Szt.-Peter.

Lakatos Gáspár s. lelkész, Tusnád.
 László János lelkész, Radvány.
 László János plébános, Vice.
 Lestyán József püsp. udv. káplán, Gyulafehérvár.

Lőrincz Sándor pléb., Csíkszentimre.
 Dr. Lukács József s. lelkész, Szászregén.
 Márkos Endre lelkész, Csíktaplóca.
 Merza István pléb., Erzsébetváros.
 Mesáros József lelkész, Nagykáson.
 Molnár Imre lelkész, Sepsiszentgyörgy.
 Nagy Antal lelkész, Csíkszentmárton.
 Dr. Nalácz András s. lelkész, Kolozsvár.
 Németh Gyula lelkész, Fenyéd.

Olasz András lelkész, Kide.
 Pal Dénes lelkész, Sósmező.
 Pálfi János hitoktató, Brassó.
 Péntes László plébános, Imecsfalva.
 Péterfy Béla s. lelkész, Sepsiszentgyörgy.
 Potovszki David s. lelkész, Gyergyóremete.
 Rész János főgimn. tan., régens, Csíksomlyó.
 Sass Antal s. lelkész, Csíkszentgyörgy.
 Sebestyén Mózes alesp. pléb., Zetelaka.
 Simon Sándor lelkész, Küküllőeménfalva.
 Sólyom Géza plébános, Gelence.

Soóthy Gyula spirituális, Gyulafehérvár.
 Szabó Dénes lelkész, Bordos.
 Szabó György alesp.-pléb., Gyósztmiklós.
 Dr. Szekeres József pléb., Csíkszereda.
 Székely Károly esp.-pléb., Zalatna.
 Szűcs Albert s. lelkész, Piski.
 Takó Albert lelkész, Etéd.
 Takó János főesp.-pléb., Gyergyóditró.
 P. Tima Dénes, Csíksomlyó.
 Tódor László s. lelkész, Székelyudvarhely.
 Török Ferenc pléb., Gyergyócsomafalva.
 Török István s. lelkész, Nagykáson.
 Vilmann Géza pléb., Csíkszenttamás.
 Zomorai Dániel prel.-kan., Gyulafehérvár.

INNEN-ONNAN.

Temesváron meghurcoltak egy káplánt ártatlanul, mert úgy tetszett a sajtóbetnyároknak. Más okát nem tudják adni a vizsgálóbíró előtt. Legfőbb azt, hogy hazudni csak kell valamit, mert a reverendát okvetlenül be kell szennyezni az „iskolában” is. Ha sikerül, milyen hatalmas argumentum lesz annak a tételnek bizonyítására: „Ki a papokkal az iskolából!” Ha nem sikerül? „Eb ura fakó!” Fizet a hazudozó lap sajtóper után, hiszen bőségesen fizetik a — katolikus olvasók.

Most az egyszer rosszul sikerült az „inundatio camelorum” Csíksomlyón. Úgy értjük, hogy az esőből igen sok is volt. Az Olt, Küküllő és Maros előntötték a réteket. A székely góbé így morfondíroz ennek láttára: „Iszen ez az uraké. Ott fenn a hegyen éppen jó az eső. Legalább a szegény embernek es leszen szénája. Hát az Úristen most annak kedvezett.” De azért a kár — kár.

Baj, mikor a vidéki lap nagyon messziről kap táviratot. Egyik erdélyi lapársunk ugyanis arról értesült ilyenformán, hogy Amerikában egy bencés apát elvett egy milliárdos kisaszszonyt. Hűségesen leköszölte szegény, de a való ténny már nem kapta még táviratban. Más szóval, a hír — nem igaz. Nem rossz tréfa!

A tizéves találkozások. A régiek példája után ma is megrögzött szokása az erettségi ifjúságnak, hogy a végzettség mámoros pillanatában becsületszóval köti le magát tiz éves találkozóra. Első pillanatban tetszetős gondolat, hogy az erettségi után az életben szét-szóródó ifjak tiz év múlva újból találkozzanak s átéljék még egyszer a diákeletet, mivelhogy már egyszer átszenvedték.

A tiz éves találkozók szerződésszerű megállapodásának a lényege az, hogy azon az emlékezetes napon az ünnepi szent misén részt fognak venni mindnyájan, majd pedig tisztelegnek volt tanáraiknál, közös ebédre gyűlnek össze a Hungária (minden városban van egy) disz-éttermében s közösen alapítványt tesznek a gimnáziumban, hogy annak a kamataiból egy jó tanuló jutalmazzanak.

Elérkezik végre a várva-várt nap előestéje, amelyen a viszontlátás örömeitől elragadtatva ölelkeznek a találkozók. Felvirrad a dicső nap hajnala is, figyelmesen és csendesen, nehogy megzavarja a találkozók mézédés álmait. Így történik meg, hogy azon az ünnepi szent misén alig van jelen kettő-három, de elmennek az igazgatóhoz tisztelegni egyenkint s összegyűlnek a bankettre mindnyájan s végül senki sincs, aki alapítványt tegyen. Ez a tiz éves találkozások jellemző tünete.

A főszűly tulajdonképpen a bankettre van fektetve. Hiszen hát bankettre nyílik alkalom máskor is, de ennek a tizéves bankettnek valami különös zamatja van. Nem mindennapi dolog, nem olyan, mintha a főispán tiszteletére rendeznek, hol minden dícsőség csak a főispánra sugárzik s körülötte az emberek csak arra valók, hogy öneki hódoljanak.

A találkozó bankettjén mindenki ünnepelt és senki sem alárendelt. Mindenki közpott a maga legendakörével s elszőrnnyedve lehet észrevenni, hogy akik hajdan az iskola padjain száználmas némaak voltak, most egyszerre milyen beszédesek, még esetleg okos dolgot is mondanak. Hiába, az iskola nem tanít az életnek, vagyis az élet rácafol az iskolára.

De az ilyen ellentéteket hamar kiegyenliti a cigány, a világnak ez a legnagyobb megfigyelője. Megolvassa tán még a pénzi is az ember kezében s okos raffiniáival húzza a közkedveltségű nótát a szóvivő fülebe. Most ő uralkodik, s él is a hatalommal. Az egész társaság vigad, csak esetleg a volt professzor mérlegeli magában csendesen a tapasztaltakat. De végre is szerették őt mindig a tanítványai s nem lett volna szép tőlük, ha erre a bankettre meg nem hívják. Illik tehát jól mulatni.

A cigány sohasem játszott oly szépen, a pohárköszöntők is szebbek, mint valaha, mindenki kitett magáért. Majd jönnek a szerető ölelkezések, a barátai ömlengések. Általános a meggyőződés, hogy tiz év óta nem volt ilyen jó mulatságuk.

Egy előnye mindenesetre van a találkozó-soknak, t. i. növelik az idegenforgalmat.

Iskolai helyettesítések. A gyulafehérvári értesítőben olvassuk, hogy az évi iskolai helyettesítések száma az előző évekhez képest feltűnően megszaporodott. Ez a tanároknak —

mondja az Értesítő nagy jóakarattal — mostani szélesebb körű elfoglaltságára mutat.

Mi ez a szélesebb körű elfoglaltság? Egyedül indokolt esete a helyettesítésnek a tanárok betegsége. A társadalmi szereplés nem lehet olyan természetű és oly széles körű, hogy emiatt az iskolai előadások helyettesítések útján esz-közöltessenek. Minden elfoglaltság, mely a szorosán vett iskolai munka keretén kívül esik, csak oly mértékben engedhető meg, hogy ne essék rovására a nevelés és tanítás ügyének.

A helyettesítés minden körülmények közt hátrány. Rontja a tanulók figyelmét, de rontja az előmenetelt is. A helyettesített óra semmi tekintetbe sem viszi előbbre a tanulót, sőt visszaveti.

A hiba csak abban lehet, ha metalan a tanárok az iskolán kívül vállaltak olyan munkát, mely a tanár hivatásával semmi nexusban nincsen. Nem vitatjuk, hogy a tanár nem lehet alkalmas bármely közgazdasági tevékenységre. Lehet pl. kitűnő bankhivatalnok, vagy gazdasági szakreferens, vagy bírósági szakértő, de alapszámban véve minden iskolán kívüli elfoglaltság, még ha nem is jár helyettesítéssel, a pedagógiai munkásságra nyomástól fogva hat. A fiúkkal az iskolán kívül is kell foglalkozni, gyakran külön megfontolást kíván az iskolai életnek számos apró jelensége, mert ma már a tanulókat nem lehet úgy kezelni, mint tömeget, szigorúan kimondott egyforma bánásmóddal. Amelyik professornak a gondoljai ezer felé ágazódnak, az ritkán teljesít odaadó pedagógiai szolgálatot.

A főhatásnak a feladata megállapítani, hogy melyik iskolán kívüli elfoglaltság vagy eleve az iskolai életbe, annak a hátrányára. Feladata az is, hogy a feltűnő helyettesítések minő körülményekre vezethetők vissza.

A NAGYVILÁGBÓL.

„Mégis mozog a föld.”

Portugáliában hamarosan megeredt a „szabadgondolkodás” természetes gyümölcse. Minden hatás visszahatást szül. Hiszen ez olyan népnél nem is csoda. Eleven, mint a puskapor. Tüzes, mint a parázs. Ott — úgy látszik, — a „szabad gondolat” nem fog évtizedeken keresztül dühöngeni, mert hamar észreveszik, hogy ez a szabadgondolat nem más, mint madzagra kötött katólikusság. Nálunk is van már sokféle ilyen szabadgondolat, de mi alszunk, mert hát „hejh, ráérünk arra még.”

Marokkóban marakodnak a konceon az ánglus, a gallus, meg a germán. Az első nagyon óvatos, a második fürge, a harmadik roppant erős: vajjon melyiké lesz a konc? És ki tudja, három verekedő között is nem fog-e majd örvendeni egy negyedik: a halál öfelsége?

Montenegro iszonyatos rémületbe ejtette a világot. Fegyverkezett és mielőtt fegyverkezett volna, már le is fegyverezték. A fényes „Porta” kapuit is becsukták. Az albánokat is leintették. No, hanem azért nem kell nagyon örülni. Addig helytelenkednek, míg a Balkánon is megmozdul a föld.

Itthon bizony szomorú módon megmozdult. A pesti háziurakat megijesztette, de emberéletől eltekintve, talán jobban tette volna, ha uzoráskodó pesti házuraljdonosokat ijeszt

meg, mint a szegény, becsületes, alföldi híros várost. Hanem hat eltévesztette. Úgy látszik, a föld is azt az elvet követi: „Üssük a nyergel, hadd érezze a szamar.” Bar bevennek azok a pesti urak ezt a mementot.

HIREK.

— **Személyi hírek.** Püspök urunk a tanítók lelkigyakorlatáról jul. 13-an Kolozsvárra utazott. Z o m o r a Dániel főesperes, kanonok-plebánus nyári szabadságát megkezdte s csak augusztus közepén tér vissza Gyulafehérvárra.

Szombaton érkezik városunkba Forster Gyula br. v. b. t. tanácsos Möllner I. műépítész kíséretében. Az Orsz. Műemlékek Bizottságának elnökét ezuttal e téren is fokozott szívesseggel és szeretettel üdvözljük, hiszen nekünk is részünk van az ő nemes munkájából a romjaiból kiemelkedő székesegyház révén, illeik tehát, hogy a legutóbb nyújtott királyi elismeréshez az együtterző öröm ibolyacsokját nyújtjuk neki.

— **Künevész.** Kegyelmes főpásztorunk P a p Tamás, Nyáraköszvényes derek plebánusát a marosi esperesi kerület alesperesévé nevezte ki. A kitüntetés egy csendes, szolid munkában élő, szeretetreméltó papot talált meg ezuttal is.

— **A borszéki templom felszentelése.** Ott, hol a szép borszéki fürdő gyönyörű villái kezdődnek az országújtól balra egy szikladombon, mely A r a n y János kútjáról nevezetes, épült az új borszéki templom. Hasonlatos egy középkori lovagvárhoz. Létrejövését a felszenteléskor G ö r ö g Joakim, Gyergyónak ékesszávú szónoka a következő szép parabolában állította szeméink elé. Az ősköz szép szokása volt új harangöntés-kor, hogy ki-ki, mikor forrott az érc, tehetsége-hez mérten egy-egy ezüst tárgyat, vagy arany ékszeret dobott a forró ércbe, hogy ezáltal a harang hangja szebb, erősebb és csengőbb legyen. Mikor aztan megszólalt a harang, mindenki annak hangjában az ő adományát vélte visszhang-zani. Ezt megismétlődve látjuk most is. E szép új templom terve a hívek s buzgó lelkipásztoruk lelkében régóta készen volt. Mikor aztan az erdélyi róm. kath. Státus áldozatkésztségének lángjától a nemes érc (státusunk 62,000 kor. adott a templomra), az ő nagy adománya for-rani kezdett, akkor a kedves hívek élükön a főpásztorral — ki ezüstjét, ki aranyát dobta s most itt áll ékesen, ragyogóan a templom. A kegyelmes főpásztor a papi lelkigyakorlatok után még szombaton (jul. 8.) nagy papi kísé-rettel ment Borszékba. Vargha Jézustársasági missionarius gyönyörű szép beszédben készítette elő a híveket a nagy napra. A főpásztor pap-társaival a templom előtti téren készített sátor-ban a reliquiák előtt elmondván az Officiumot, a késő esti órákig gyóntatott. Vasárnap elég szép időben igen sok hívő jelenlétében végezte a főpásztor a templom szentelés mely jelentő-ségű, de fárasztó szertartásait. Az ünnepi be-szédet G ö r ö g Joakim mondta. A költői szép képek és hasonlatokkal ékeskedő beszéd mely hatást tett a hallgatóságra. A felszentelt temp-lomban az első szent misét T a k ó János gyer-gyói főesperes mondta. A szép ünnepséget nagy-szabású bankett zárta be, melyen 180-an vettek részt. Másnap, hétfőn a bérálás szentségében erőslítette meg a kegyelmes főpásztor az ájtatos hívek egy részét.

— **Kath. tanítók a IV. nagygyűlésen.** Egy-házmegegyékből a nagygyűlésen jul. 4. 5 én részt vettek: Kóródy Péter dr. egyházmegyei tanfel-

ügyelő, Pál Albert (Gy. Alfalu), Gál Sándor (Oroszhegy), Bodosi N. (Lővete), Gyuresovecs Károly (Úlke), Buzás János, Imre János (Tap-locsa), Kerekes György (Vecke), Hajdu Geza (Hajduszentkirály), Antal János (Székelyszentta-más), Péterffy Árpád (Lemhény), Tuzson N. (Háromszékm.), Veress Donát (Túr), Szabó N. (Magyarigen), Kacsóh László plebános (Jobbágy-telke). Jul. 4 én d. u. a népoktatásügyi szakosz-tály gyűlésen a „Tanítóegyesületek és a peda-gógiai tudomány műveléséről” előadást tartott Péter János dr. (Gyulafehérvár.) A katolikus tanítók Országos bizottságába a nagygyűlés meg-választotta Bilinszky Lajost, Pál Albertet, Péter Jánost, a kath. Tanügyi Tanács tagja lett Bi-linszky Lajos.

— **Csiknagboldogasszony** (Karefalva) hit-közsegeben e hó 3-án volt a főgondnoki és számadógondnoki állás betöltése. A főgondnoki állást F é r e n c z József karefalvi nyug. tanító, a számadógondnoki állást Z s i g m e n d István gazda nyerte el.

— **A csiksomlyói lelkigyakorlat.** Főpász-torunk e hó 3-án a delutáni gyorsvonattal in-dult el hazulról főszerkesztőnk L e s t y a n József kíséretében. Brassóban meghalt, vasárnap reggel diákokat gyóntatott és sok hívőt áldoz-tatott; útközben folyton nagyobb lett a kíséret, úgy, hogy Sepsiszentgyörgyörről már egy egész vaggont megtöltött. Vele érkezett meg P. V a r g a is, a lelkigyakorlat vezetője szakadó esőben Sze-redába. Kedves volt a viszontlátás a paptestve-rek között úgyannyira, hogy 4-én este vacsora alatt még szabad volt a beszélgetés. P. Varga gyümölcsöző munkát végzett az ő egyszerű, vil-ágos, de megható szavaival. Közben a főpász-tor is beszélt s oktatta papjait s lelkesítette őket. Pénteken este volt az eucharisztikus papi értekezlet, melyen a kijelölt pontokat a főpász-tor, P. Varga és a spirituális adták elő. Ez ér-tekezletet rövid szentségimádás fejezte be. Vac-sora után volt a misszió egylet gyűlése. Más-nap, szombaton, 1/25-kor volt a felkelés, hogy elvegye minden, kiki haza mehessen vasár-napra. Az egész idő alatt szakadt az eső, sok kárt okozva a szénatermelőknek. Mindenki ked-ves emlékké tért haza. A főpásztor szombaton 1/210 kor indult Borszékra, az új templom fel-szentelésére. Köszönetet érdemel R e s János régens figyelmes házigazdái tisztjéért. Nem kis munka volt 81 embert teljes ellátásban ré-szesíteni négy napon át.

— **Pápai konzisztorium novemberben.** Rómából közlik, hogy a pápa novemberben összehívja a konzisztóriumot. Eddig úgy volt, hogy az olasz királyság jubileumára való tekintettel ezidén nem lesz konzisztórium, mert a Vatikán nem akarja, hogy bármiféle ünnepség-el is részt vegyen Olaszország sérelmes nem-zeti ünnepében. Az Egyház belső körülményei azonban sürgőssé teszik a konzisztóriumot, a mely emiatt novemberben összeül. Sok külföldi kardinális vesz részt rajta és programján több-ek közt tizenkét új bíboros választása is szerepel.

— **Az Eucharisztia** társulatba szivesked-jenek jelentkezni már a szünidő folyamán. Az igazgató címe: S o ó t h y Gyula, Tapolca, Za-lamegye. A spirituális a főpásztor engedélyével szivesen elutazik az eucharisztikus papírteke-zetre bárhova.

— **Nagyon kedves gondolat** volt Csiksom-lyón a nagytermet kápolnává alakítani. Ott volt minden ájtatosság, mivel a nagy templomot festik. Az időjárás oly hívős volt, hogy a Hargit-tán havazott.

— **Árad a Maros.** A mult heti esőzések sok vizet még most, a hét elején hozta el hoz-zánk a kanyargó Maros. Medre azonban olyan

bőséges, hogy kárt még nem tehetett a vidéken. Nyugodtan nyujtók lefelé s „folyik csendesen.“

— **Asszisi Szent Ferenc szobra.** A király a budapesti Szent István Bazilika részére már régebben megrendelte Asszisi Szent Ferenc márványszobrát. A szobrot Strobl tanár már elkészítette és azt a múlt hónap 28-án a magyar országos képzőművészeti tanács szobrászati szakosztálya átvételre alkalmasnak találta. K h u e n - H e d e r v a r y Károly gróf miniszterelnök most leiratban értesítette erről a polgármestert s egyben fölkérte, hogy a szobor végleges elhelyezésére a szükséges intézkedéseket tegye meg.

— **Új papírgyár a Székelyföldön.** A székelyföldi körvasút révén megnyílt a lehetősége annak, hogy a gazdag székely erdőségeket fokozottabban kihasználják. A marosvásárhelyi Ipar és Kereskedelmi Bank részvénytársaság már tett is lépéseket ebben az irányban és elhatározta, hogy egy nagy papírgyárt létesít 3—4 millió korona alaptőkével.

— **Közös legeltetés.** Fölméretű esetből ki folyólag elvi jelentőségű határozatban mondotta ki a földművelésügyi miniszter, hogy a közös legeltetés szabályozása nemcsak az osztatlan közlegelőkön, hanem az ugar és tarlóterületeken is szükséges.

— **Már a gyufát is!** Sok czapással fenyegetett bennünket a pénzügyminiszter. És ime, szakad is reánk egymás után az áldás. A dohány megdrágult és mivel a baj sohasem jár egyedül, már kész a törvényjavaslat a gyufamonopóliumról. Igaz, hogy vannak szerencsés emberek, az antinikotinisták, kiket a dohány drágulása nem érint, de ha a gyufamonopólium törvénnyé lesz, azt minden ember meg fogja érezni. Már pedig nem sokáig késik a fenyegető rém, mert Lukács László pénzügyminiszter határozottan állítja, hogy vagy még a nyári, de legkésőbb az őszi ülésszak elején a Ház elé terjeszti. A javaslat megengedi, hogy az egyed-áruságot valamely magánvállalkozónak adják bérbe. Mivel a kormány azt reméli, hogy a gyufamonopólium következtében évi tíz millió koronával gyarapodik az állam jövedelme, minden antiszemitizmus nélkül nihetjük, hogy csak ezután lesz igazán helyénvaló az a szólás-mondás a cigarettára gyűjtésnél, hogy „csapjuk be a zsidót.“

— **Edison villamos színház.** Gyulafehérvárnak az a porból kiemelkedő kis intézménye megmutatja, mit tehet a józilis és becsületes törekvés a mai romlott színházi viszonyok között is. Programja mindig a technika és tisztesség magaslátán áll. Tanít, szórakoztat, nevetelt egyszerűen. Ha ebben az irányban megmarad, szép jövőt jósolhatunk neki, sőt hálásak leszünk vele szemben. Előadásait az „Edison Híradó“-ban és falragaszokon hirdeti.

— **Pöstyén megtelt.** Ez a tábla, amely a nagyvárosi villamosokon éppen olyankor szokott mutatkozni, amikor azokra legnagyobb szükség volna, illik Pöstyénre is nyáron át. A fürdőhely minden zuga tömve van ilyenkor gyógyulásra váró reumasokkal és köszvényesekkel úgy hogy csak új, nagyszabású fürdők és szállók létesítéseivel sikerült kellő elhelyezést biztosítani az oda özönlő vendégsereg részére. Pöstyén új épületei 4000-nyi vendégszaporulatra vannak berendezve, mint olyan arányban növekszik a forgalom, mint eddig, úgy ez a szám sem lesz elég sokáig.

— **Ez is csak nálunk eshetik meg.** Dr. Czibur Károly bukkeszi orvos 25 éves jubileuma alkalmából az ottani ev. egyházközség javára 500 kor. alapítványt szándékozott tenni

azzal a kikötéssel, hogy évi kamata oly német-ajkú tanulóknak jusson, aki a magyar nyelvben a legjobb előmenetelt tette. Ezt az alapítólevelet a bukkeszi ev. egyházközség a Cserenkán megjelenő „Süd-Bacskauer Zeitung“ szerint vizsautasította s nevezett lap szerint az ilyen „buta és nevetésges alapítványok“, amelyek a német tanulók elbutulását célozzák, Magyarországon, főleg német helyiségekben már rég túlélték magukat. Ehhez a határozathoz a hirhede német lap szívből gratulál! Hogy Magyarországon ily nagy magyarfalas ennyire vakmerősködik a nyilvánosság elé lépni, a magyarok pártját ritkító birkatürelmének köszönhető. Más országban az ilyen nemzetellenes honarulót nagyon hamar kiiktatnák és kigyógyítanák fanatikus elbutultságából.

— **Érdekes eszme.** Új mozgalom foglalkoztatja Ausztriában a legelőkelőbb köröket: a szónoklás művészetét akarják fejleszteni. Az eszme a bécsi egyetem rektoráé, aki az e heti akadémiai tanács előtt hosszabb memorandumban fejtegette a szónoklás művészetének felkarolását és e célra egyelőre a bécsi egyetemen egy retorikai tanszék felállításának a szükségét. — A közéletnek majdnem minden területén a szónoki készségnek hova-tovább mind nagyobb szerep jut, így a tanár vagy a pap is e készség híjával csak nehezen tud boldogulni. Az egyetemi tantermek ürességének egyik magyarázatát is a tanárok gyatra előadási módjában kell keresni. Elsősorban tehát az egyetemnek kell küzdenie, hogy e tekintetben előnyös változás következék be. A tanszék az azon a fakultáson kellene felállítani, ahol megfelelő tanerő már van s ha egyiken sincs, akkor létesítsék a bölcsészeti karon. Ezenkívül a kormány már a középiskolák felsőbb osztályaiban rendelje el az ifjúság gondos képzését a beszélni tudásban, így aztán az egyetem dolga jelentékenyen megkönnyül. Azonkívül a kormány tegye az egyetem falai közül kinőtt hivatalnokoknak is kötelességükké, hogy a szónoklásban gyakorolják magukat. A rektor indítványa nagy figyelmet keltett; az egyetemi tanács egy külön bizottsága az erre vonatkozó javaslatokat még a szünet alatt kidolgozza, hogy a jövő tanévben a szükséges intézkedések már megtörténhessenek. A budapesti egyetem e tekintetben már megelőzte a bécsit. A hittudományi karon három évvel ezelőtt felállították a hitszónoklattan tanszékét s az első tanár és egyetemi hitszónok dr. Glattfelder Gyula lett, a mostani csanádi püspök.

— **Katholikus gyermekvédelem.** Egyike a leghumánusabb, legkrisztusibb szellemű intézményeinknek a keresztény szeretet országos gyermekvédő műve, melyet R a j n e r Lajos érseki helynök és püspök alapított Esztergomban. Mig az állami efajta intézmények elveszik a gyermeket a szülőitől és idegeneknek adják, azt is csak akkor, ha hivatalosan elhagyottá van nyilvánítva a gyermek, addig ez a gyöngéd érzelű főpap úgy szervezte meg művét, hogy főként az anyáknál hagyja meg a gyermeket és úgy segíeli. Sokszor az anya önhibáján kívül jut nagy nyomorba, pl. ha hirtelen megözvegyül és ő maga is beteges, munkaképtelen. Ilyenkor nagy kegyetlenség még gyermekétől is megfosztani, holott ő kevés pénzzel lehetőleg jól élemezne gyermekét. Már is sok ilyen jóra való szegény özvegyet és árvát segíelt a fennnevezett egyesület. Tagsági díja évi 2 kor. Székhelye Esztergom Viziváros.

— **Lám — bevált.** A keszthelyi vendéglős gondolata a diákpincérek alkalmazásáról a gyakorlatban pompásan bevált. A diákpincérek foglalkoztatása mindenféle szociális előnyen túl, úgy látszik, kitünő üzleti fogása is, erre vall

legalább, hogy a balatoni fürdők egyre-másra szerződtek az orvosnövendékeket és jogászokat. Most Balatonfüredről írják, hogy elseje óta a Millecker-vendéglő és kávéház látogatóit is diákok szolgálgják ki, sőt az évente szokásos balatoni pofonokra való tekintettel, egy vívómeszter is pincérnek állt be, hogy lovagias ügy esetén azonnal kéznél legyen. Mint mindenütt, ahol eddig diákpincérek alkalmaztak, úgy Balatonfüreden is el vannak ragadtatva a diákok jó modorától és ügyességétől.

— **Új női kalapok.** Már ismét új divatú kalappal korzóznak a hölgyek. Divatba jött ugyanis az ugynevezett: Aeroplán-kalap. Ez a kalap tulajdonképpen nem is kalap, — sapkának sem sapka, fejdísznek sem fejdísz, hanem valami megfejthetetlen izé, a mely alól azonnal kilátszik a hosszú haj meg a . . . pszt! Hat legyen repülőkalap. Ez lehetne igazi neve, mert ez tudja legszebben, legkisebb szél nélkül kiröpíteni a bankókat ferjem uram zsebéből.

— **Egyéves önkénteseknek.** A sorozások befejeztével felhívjuk mindazoknak a védköteleseknél figyelmét, akik egyévi önkéntesek gyánant besoroztattak, arra, hogy amennyiben egyéni hajlamaik, nyelvismereteik, családi viszonyaik vagy egyéb okoknál fogva beosztásuk tekintetében különös kívánságaik vannak, saját érdekükben idejekorán érdeklődjenek illetőségi helyük járási főszolgabíróóságánál, városokban a hatonai ügyosztálynál, vagy a hadkiegészítési kerületi, illetőleg a honvédkiegészítő parancsnokságnál az iránt, hogy korosztályuk és sorsszámukhoz képest hová nyerne beosztást, mert erről behívó jegyük kézbesítése előtt, a mi rendszerint csak szeptember hó közepe táján történik meg, külön hivatalos értesítést nem kapnak. Az így megtudakolandó beosztásuktól eltérő más beosztásra vagy áthelyezésre irányuló kérelmeiket saját jól felfogott érdekükben ne halasszák arra az időre, míg behívójegyük kézbesítettik, mert akkor kérelmük teljesíthetése az idő rövidsége miatt könnyen kétségesse válhatik, hanem ily tárgyú kérelmeiket mielőbb, minden esetre azonban még augusztus hó folyamán nyújtsák be a honvédelemügyi miniszteriumhoz. Ezt a figyelemzetést annál inkább megszívlelésre ajánljuk az érdekelteknek, mert ez által sok kellemetlenségtől és fölösleges kiadásoktól is megkímélhetik magukat.

— **Az iparosok III. oszt. kereseti adója.** A magy. kir. pénzügyminiszter 1898. évi 76785. számú körrendelete szerint a közönséges napszámot meg nem haladó hetibér mellett alkalmazotaknak I. oszt. ker. adóval megadóztatása a nevezett körrendeletben kifejtett szociálpolitikai, munkásvédelmi és iparfejlesztési célzattal össze nem egyeztethető, ennél fogva ezen munkások megadóztatása mellőzendő, amely iparos tehát ennek dacára, közönséges napszámot meg nem haladó hetibér mellett alkalmazott munkása után I. oszt. kereseti adóval is megrovatott, jogosan és eredményesen élhet felelkezésessel.

— **A szőlőbetegségek elleni védekezés.** A szőlőgazdákat a múlt esztendő folyamán a peronosporajárvány igen súlyosan érintette. Épp ezért a védekezés az idén is a legnagyobb óvatosságra int. Az amplogiai intézet figyelemzetli tehát a szőlőgazdákat, hogy az intézet díjmentesen küld a szőlőbetegségek elleni védekezésre vonatkozó nyomtatott utmutatást mindazoknak, akik levelezőlapon hozzáfordulnak.

— **Radiumtelep Sályan.** Hallomás szerint a földművelésügyi miniszternek egy földgáz után kutató kiküldöttje Sályra község határán radiumtelepre bukkant. Hogy mi igaz, később válik meg-

— **Rosszul megy a Világ sorsa.** A szabadkőművesek nagy garral megindított, de gyengén szerkesztett lapját, a „Világ”-ot, úgy látszik, a közönség nem akarja bevenni. Most arról értesülünk, hogy a br. Eötvös József irod. és nyomdai r. t., mely a „Világ” című napilap kiadására alakult, július 20-án rendkívüli közgyűlést tart, a jelenlegi 500.000 K. alaptőkének további 500.000 K.-val való felemeléséről tárgyalt akként, hogy az újabb 1500 darab 200 K-s elsőbbségi és 1000 drb. 200 K-s törzsrésztényét a társaság alapítói kárpadják, egyrészt az alapítás és az üzlet fejlesztése körül végzett munkáik ellenszolgáltatásául, másrészt kárpótlásul annak a veszteségnek, mely az alapítókak csak az új elsőbbségi részesvények kamatainak kifizetése után juttatja osztalékhoz. Szóval egy millió koronát fektetnek egy olyan vállalatba, melynek célja a vallásos érület kiirtása. Bizunk benne, hogy ez a második fel millió is el fog melőbb uszni s a szabadkőműveseknek megrenyente csufokardot vall a „Világ” megbukásával a V. N. É. mesterének búbanatára.

— **Eucharisztikus kongresszuson Madridban — rolunk.** Az Oltárizsátság nagyobb tisztelőit évenként a világ más-más részén tartanak eucharisztikus kongresszusokat. Az idén Madridban folyt le óriási részvétel mellett. Az idei eucharisztikus kongresszus nagyszerűségben és fényben az előbbieket is felülmúlta. A királyi pár az udvar összes tagjaitól környezve foglalt helyet a számára elkészített trónon, míg a nagyközönség, mely ez alkalommal teljes díszöltött, az óriási méretekben épült székesegyház utolsó zugát is megtöltötte. — Mielőtt az utolsó ülés véget ért volna, a különböző nemzetek tolmácsolták üdvözlőleiket. Meleg fogadtatásban részesült amagyar részről elhangzott üdvözlés, melyet gróf Vay Péter szentmártoni apát, apostoli protonotárius tolmácsolt. A gróf benső hévvel emelte ki a magyar és a spanyol nép történetének rokon vonásait. „Mindkettő — ugymond — századokon keresztül küzdött a hitetlenség ellen. Mig Hispania délnyugaton, addig édes hazánk, Magyarország a keleten volt védőbástyája a barbár invázióknak. Hősiesen áldozott fel mindent, amivel bírt, hogy hitét megmenthesse. A kereszt szent jelvényével kezében küzdött ki mindkét nemzet létét, szabadságát és egész dicső múltját. És amikor a kereszt árasztotta áldását mindkét népre hajdan, úgy legyen az a jövőben is a két nemzet jólétére és Isten dicsőségére.”

— **A vallásgyalázó Népszava.** Az Orsz. Pázmány-Egyesület védőirodája közli velünk: A Népszava ez évi április 30-iki számában egy ismert francia költő: „Találkozás Jézussal” című versét közölte fordításban. A költemény vallástyalázó tartalma miatt katolikus körökben nagy felháborodást keltett és az Orsz. Pázmány-Egyesület védőirodája emiatt felterjesztést intézett a primási udvarhoz, hogy mint az erre hivatott fórum, tegye meg a szükséges lépést a kegyeletisértés megtorlására. Rajner Lajos püspök, érseki helytartó június 17-én be is adta a feljelentést a budapesti kir. ügyészséghez, mely az inkriminált versben tényleg meg is állapította a vallásos kegyelet megsértésének ismérveit és a nyilvános vádat elvállalta. Az ügyészség ezenkívül még egy másik verset is inkriminált hasonló okból és emiatt is vádat emelt. A költemények szerzője Jean Rictus francia atheista költő, fordítójuk pedig Abádi Imre. A sajtóper tárgyalása a nyári törvénykezési szünet után lesz.

— **A minoriták válságáról és a magyar minoriták megreformálására irányuló római törekvésekről** rémseméket közöltek a rend idejű nagykáptalanját megelőzőleg a fővárosi és vidéki lapok. — Az Orsz. Pázmány Egyesület

védőirodája ezzel szemben a következőket közli velünk: Egyes lapoknak azzal a hírével szemben, mintha a rend belsejében válság volna, Dr. L. a k a t o s Ottó rendfőnök a kath. Tudósító munkatársa előtt kijelentette, hogy mindezekből egyetlen szó sem igaz és nyilvánvalóan hangulatkeltés céljából kerültek a sajtóba a renden kívül álló forrásból. Különösen valótlanoknak minősítette a rendfőnök azokat a híreket, melyek a jelenlegi rendszer megváltoztatására irányuló római törekvésekről számolnak be. A lapok rémhíreire különben eléggé rácafolt a napokban szép csendben és a legnagyobb nyugalommal lefolyt nagykáptalani ülés.

— **A temesvári eset.** A szabadkőműves újságok óriási gaudiummal kürtölték világgá néhány nap előtt, hogy Lamberg Dezső temesvárbelvárosi segédlelkész és zárdai hitoktató a zárdai növendékek közül több 8—10 év közötti leánykát megrottont és megfertőzött. A tajtékzó dühvel megírt cikkekből egy ember állítólagos megtevélyedéseért az egész katolikus papságot tette felelőssé a szabadkőműves zsidó sajtó. De megjárta, mert mint az Orsz. Pázmány Egyesület védőirodája jelenti, a lapokban nevszerint megnevezett gyermekek szülei rágalmazási pert indítottak a botrányt hajhászó újságok ellen. Ugyanezt tették a temesvári hitoktatók is, hogy megtorolhassák az általánosítást. S megtette a megtorló lépéseket a megvádolt Lamberg Dezső káplán is, aki ártatlansága tudatában követelte, hogy őt orvosok vizsgálják meg, még pedig a vádaskodók ellenőrző szakértőinek jelenlétében, hogy a mende-mondának egyszersmindenkora véget vessen. Ez a vizsgálat kiderítette, hogy a káplán egészséges, így hát ő a leánykát meg nem fertőzhette. A leányka különben a rendőrorvosok véleménye szerint érintetlen és a rajta tapasztalható fertőzés szülői terheltségére vezethető vissza. A szabadkőműves sajtó most meg azt kolportálja, hogy a vizsgálat illetlen kimenetele nehéz püspöki ezresekbe került. A meghurcolt káplán ügyvédje mindazok ellen, akik effajta híreket kolportálnak, azonnal bűnvádi feljelentést tesz rágalmozásért és felszólítja mindazokat, akik ilyen rágalmozásokat hallanak, hogy azt a szükséges lépések megtétele végett azonnal hozzák az ő tudomására, hogy a rágalom terjesztői ellen szintén eljárhatson.

— **Hogyan volna, ha a Népszava és a Budapesti Napló diktálnának.** Katolikus temetés evangélikus pappal — címmel a Budapesti Napló június 25-iki számában rögtönöz műfelháborodást a Vasvármegye c. lap nyomán azert, mert az incédi plébános megtagadta egy aszszonyynak az eltemetését, aki — bár ferje még él, — közös háztartásra lépett egy evangélikus emberrel. A Népszava pedig június 22-iki számában közöl egy főrmedvényt a kissekelyi plébános ellen, aki az utolsó szentségek kiszolgáltatását megtagadta egy embertől, aki 23 év előtt elűzte feleségét és vadházasságban élt egy másik nővel. Az Orsz. Pázmány-Egyesület védőirodája csupán annak konstatálására szoritkozik ezekben az esetekben, hogy az illetők az egyházi törvényeknek megfelelően jártak el, s ha az illető felháborodott elvtársak úgy vélik, hogy a lelkészeket mulasztás terheli, forduljanak az illető lelkészek egyházi hatóságaihoz, ahonnan majd kioktatják a katekizmusra — az elvtársakat.

— **Bjelik püspök nyilatkozata.** A nagyváradi és ezek nyomán a budapesti lapok a napokban egy kinos incidensről adtak hírt, mely állítólag Bjelik püspök kanonoki installációján történt volna. A Magyar Távirati Iroda c. könyomatatos nyomán több fővárosi lap Bjelik Imre tábori püspök állítólagos nyilatkozatát is közölte ezzel az ügygel kapcsolatban. Az Orsz. Pázmány

Egyesület védőirodája arról értesít minket, hogy a Kath. Tudósító c. könyomatatos Bjelik püspök felhatalmazásával kijelenti, hogy a lapokban közölt és neki tulajdonított nyilatkozatokat nem tette, ilyen nyilatkozatok közlésére nem is adott senkinek felhatalmazást. A püspököt kanonoki-stallumba történt beiktatása után a legmelegebb barátsággal és szívelyességgel fogadta a káptalan és ő zavartalan békességben hagyta el Nagyváradot. Mindazok a híresztelések tehát, melyek e tárgyban megjelentek, amennyiben a püspöknek a nagyváradi káptalanhoz való békés viszonyát illetik, a neki tulajdonított nyilatkozatokkal együtt teendőcizus hazugságok.

— **A kivándorlás ellen.** A pénzügyminiszter a pénzügyörsegeknek a tiltott kivándorlás ellenőrzése körüli teendői ügyében valamennyi pénzügyigazgatósághoz, így a pécsihez is, körrendeletet intézett, amelyben utasítja valamennyi pénzügyigazgatóságot, hogy a területükön működő pénzügyörsegeknek tegyék kötelességévé, hogy minden esetben, amidőn olyan gyanus csoportosulásokat látnak, melyekről hogy tilos kivándorlás készítése elő, észleleteikről szóbelileg és minden késedelem nélkül azonnal tegyék jelentést a legközelebbi utbaeső elsőfokú rendőrhatalomnak (főszolgabíró, városi rendőrkapitány, határrendőrség), vagy községi előjáróságnak, avagy csendőrségnek, hogy ezek a szükséges intézkedéseket a maguk hatáskörében megtehessek. A további intézkedések foganosítására a pénzügyörsegek nem használható fel. — Mégis tud valami jót a pénzügyminiszter!

— **Egyszerű felhővizsgáló eszköz.** Szabad szemmel vizsgálva, ha nem is látjuk a felhőket épen sik lapoknak, de bizony szerkezetükről megközelítő helyes képet nem tudunk szerezni. Ellenben ha közönséges üvegprizmán a felhőket a közönséges éles felhőket meglehetősen előre látjuk őket s meg tudjuk különböztetni dudorodásukat, melyedéseket. Ha a prizma egyik lapja alul, az átlételes éle pedig fölül van, vízszintesen, és ha a mellő meg az alsó lapon keresztül nézünk valamely felhőt, akkor a rendes világitásban, azonban megfordítva látjuk. • Viszont, ha a prizma egyik éle alul, a szemközti lap pedig fölül van, vízszintesen, ebben a lapban mint tükörben látjuk a felhőt, szintén megfordítva, azonban enyhébb világitásban, mert a prizma ebben a helyzetben a ráeső fény egy részét más irányba tereli. Fényes felhőt így szemünk nagy megkímélésével huzamosan szemlelhetünk. Valóságilag meglep a látvány, ha a prizmat ez utóbb említett helyzetben tartva szemünk előtt, a két alul szöveget alkotó oldalon keresztül nézzük a felhőt. Ezen a módon ugyanis föl bontott fényben látjuk a felhőt és mivel egymás alatt részei más-más színű fényben látszanak és az egyes színes csíkok a felhőnek minden szegélyét, párkányát vagy barázdáját hiven követik: még a legcsekélyebb domborodás, vagy mélyedés is megkülönböztethető. Ez egyszerű eszközzel megismerhetjük: vajjon a közeledő felhő áldásos esőt vagy villámok fergeteget rejteget-e?

— **Olcsóbb a hajójegy.** A Magyar folyam- és tengerhajózási részvénytársaság felhívja a köztisztviselők figyelmét arra a társaságnál már kezdetétől fogva érvényben levő utazási kedvezményre, hogy a m. kir. államvasutak által részükre kiállított arcképes igazolvány felmutatása mellett a társaság összes vonalain és menetrendszerű személyhajójáraitain feláru meneti-nyekkel utazhatnak.

— **Hangyasztító.** Az éléskamarának már megszokott ellenségei a hangyák. Hasznos szer- nek bizonyult a hangyák ellen való védekezésben a porrá tört borax. Azt a helyet, amelyet a hangyák különös erőszereettel keresnek fel,

behintjük porrá tört boraxszal s nemsokára tapasztalni fogjuk, hogy a hangyák azt a helyet nem keresik fel többé.

— **Hol van a legtöbb színház?** Páris ismertük ennek, mások Londont. Az „Eclair” most érdekes statisztikát állított össze, amelyből kiderül, hogy a világnak legnagyobb színházi városa New-York. Ebben a városban 123.795 ülőhely van a színházjáró közönség rendelkezésére. Csak Newyork után következik London 120.950 ülőhelyével, Páris pedig éppen a harmadik helyre szorul 83.331 ülőhelyével. De ha az ülőhelyek száma tekintetében Newyorké a vezérszerep, a színházak száma dolgában London vezet: ötven színháza van az angol fővárosnak, harmincegye Newyorknak, huszonegye Párisnak. Viszont a három főváros közül Párisban épült a legnagyobb nézőterű színházi épület, a Châtelet, amelyben 3600 néző fér el; a newyorki Metropolitan Opera House-ban csak 3549, a londoni Drury Lane-ban pedig 3500. A legnagyobb hangversenyterme ismét Londonnak van: az Albert Hall, amelyben tízezer nézőnek jut hely; a newyorki Madison Square-ben kilencezer ülőhely van.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

* **Anka János: Tengerszemek.** Néhány évvel ezelőtt Ignotus, a híres műkritikus egy kis cikket olvastuk, melyben felfedezi a n k a Jánost, ki alig egy néhány éve végezte a helyi róm. kath. főgimnáziumot. Ignotus talán nem is tudta, hogy már akkor az Alkotmányban feltűnt az Anka János neve. Azóta az Anka név erősödött s egyre szélesebben bontakozott ki egy eredeti, senkit sem utánzó tehetség, egy filozófus elme szárnyaló csapongása. A „Rozori legenda”, a „Badogvármegyei élet” írója, aki „A könyv evangéliumának” gyönyörű ritmikájában, melyen szántó érzéseivel ragad el, most ki fogja adni első verses könyvét. Már az a szerényebb is sokat mond, hogy ez a fiatal író, aki azonban már sokat írt, csak most, az első sikereken túl lép a közönség elé egy önálló kötetben. Nem a mesterségesen tenyészett, katolikusnak mondott irodalom nyeresége Anka, hanem annak az újabb katolikus irodalomnak, melynek már van egy néhány erős egyéniségű, fellütnést keltő embere. Anka azok közül való, akik valóra váltják a néhány év előtt még elérhetetlennek hitt magyar és katolikus szépirodalmat. A könyv címe, mely nemsokára megjelenik: *Tengerszemek.* Érdekessége lesz a kötetnek a kiváló tartalom kívül dr. Prohászka Ottokár előszava. Az izlense kiállításban megjelenő, finom papírra nyomott kötet ára 2 korona, köve 3 korona. Megrendelhető az írónál, vagy pedig lapunk szerkesztőségében.

* **Az „Élet” van megint előttünk.** Tartalma a következő: Vasárnap levél: Hazánk kis tükre. — Ki az ürgelyukból. Özv. Báthory Nándorné. — A kolibri. Fráter Aladár. — Bajlada (Költemény.) Szipka. — Selene. (Regény.) Orbán Dezső. — Nanyanyó születésnapja, Rudolf Hans Bartsch. — A pipacs. (Költemény.) Schmidt Ilona. — A karrier. Tomori Jenő. — A jövő tükre előtt. (Költemény.) P. Pál Ödön. — A beteg. (Költemény.) P. Pál Ödön. — Csütörtök úr. (Regény.) Chesterton Hevey. — Szociális följegyzések. Kanizsai Ferenc. — Könyvek. Mozgóképek. Szerkesztői üzenetek. Az „Élet” szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII. Damjanich u. 50. szám alatt van. Ennek a lapnak egyetlen művelt katolikus családban sem szabadna hiányoznia.

* **A lazarista missziótársaságnál,** Budapest, IX., Gát-utca 6. szám, kapható II. Hitbuzgalmi kiadványok: Az Oltáriszentség. 20 fejezetben. Ára 50 fillér. Tóttal is megjelenik. — Mindennapi lelki kenyér. A gyakran áldozó hivatott kézikönyve. 150 oldal. Amatőr-kötésben 1.60 K. — Jöjjetek hozzám mindnyájan! Röpírat a gyakori és mindennapi szentáldozásról a nép számára. Ára 10 fillér, 100 drb 8 K., 1000

drb 60 K. — Az elrejtett kincs, vagyis a gyarkori szenáldozás. Elbeszélés a nép számára. Ára 16 fillér. Kapható tóttal is. — Az élet kenyere. Az Oltáriszentségről szóló tanítás, 34 vetített kép szövege. Ára 60 fillér, 10 drb 4 K. — A titkos mély Szentésg villogásai. Ára 30 fillér, kötte 60 fillér. — Szenvedők vigasztaló könyvecskéje. Több képpel. Vásznonkötésben 30 fillér. — P. Eymard Péter Julian, az Oltáriszentség-Társaság alapítója, füve 40 fillér. — Előadások az Oltáriszentségről. Ára 80 fillér. — Baylon Szent Paszkál. Az oltáregyesületek védőszentjének életrajza. 138. oldal. Füve 80 fill., kötte 1.20 K. — Szent Vince élete. A lazaristák és az irgalmas nővérek kongregációjának ismertetésével. Füve 10 fillér. — A vegyesházasságról. Annak összes hátrányairól szól 31 oldalon ezen elbeszélés. Ára 16 fillér. Tóttal 20 fillér.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

F. szerkesztő. Így nehezen megy. Utközben agítálgon, mert ha nem, megszököm. Még a majálisos gárda is eszerben hagy.

Szentimre. Ha lehet, egyben fogjuk közölni. Mostan lehetetlen.

Somlyó. Sz. F. Kérünk hétfő estére tüzetesebb értesítést, a tanítók névsorát s a gyűlések referációját.

G. Várt leány várat nyer. Válogatásnak vadalma.

Várunk. Vagy a vár, vagy a vadalma biztosan meglesz.

Dr. H. A. Kőszönyök. Jövő számban.

A. J. A tanonciskola jelentését jövő számunkban mellátjuk.

Érdeklődő. Legtávolabb állott cikkirótól az a szándék, hogy a hittanárak eddigi munkáját bírálja, hiszen világosan kifejezte; hogy több okát lehet adni a folytonos retirádának. Itt arról van szó, hogy az ifjúság lelkében évről-évre fokozódó ezen huzódózást csak akkor lehet megszüntetni, ha sikerül beláttatni velük: minő ideális gondolkodást kíván a papi hivatás ma, midőn annyiféle mumus ijesztgeti el tőle. Ehhez pedig, ugyebár, fokozottabb s még az eddigiénél is helyesebb irányítás kell? Hiszen a hátráltatott körülmények megszüntetését várni nem lehet, kell tehát, hogy a nevelő segítse az ifjakat, hadd szabaduljanak meg ezeknek az ijesztő körülményeknek félelmétől.

PÁLYÁZAT.

A **nyujtói** róm. kath. kántortanítói állás nyugdíjazás folytán folyó évi szeptember 1-én üresedésbe jöven, arra az egyháztanács pályázatot hirdet.

I. Jövedelme: 1) 60 kalongya ős-, 60 kalongya tavaszkepe. 2) 24 szekér kepe bükkfa. 3) Oszporából 40 kor. 4) Kanonika porció: 2 hold 299 □-öl tagosított szántó, 1 hold 119 □-öl kaszáll; tiszta jövedelme 19 kor. 12 fil. 5) Államsegélyből 494 korona; s az arra jogosultnak államsegélyből megfelelő korpótlék. 6) Stólából öt évi átlag szerint 60 kor. 7) Misealapítványi kamat 12 kor. 8) Magtári jutalék: 22 véka rozs, 28 véka elegyes árpa. 9) 60 korona regalévaltságnak évi kamatja. 10) Az arányosítás folytán kiszakítandó közerdőből 6 becsold terület fájának üzemverti szerinti évi kihasználása.

II. Kötelességei: 1. Vasár- és ünnepnapokon az olvasó elmondása. 2. Mindennemű kántori kötelem teljesítése, beleértve azt, hogy hétköznapokon is a szt. mise alatt köteles mindennap orgonálni és énekelni s a tavaszi és őszi időben a többi tanítóval az iskolába járókat templomba vezetni. 3. Az iskolaszék által kijelölendő két vegyes osztályt köteles vezetni s a tantárgyakat önállóan tanítani; az éneket pedig az összes tanulóknak hetenkint két órában tanítani.

Két szoba, konyha, kamara, pincével ellátott alkalmas lakás; van sütő, istálló, csűr s 420 □-öl veteményes kert.

Pályázók kötelesek keresztlevél, kántori és tanítói oklevél és eddigi szolgálati bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványokat folyó évi július 31-ig a nyujtói róm. kath. lelkészi hivatalhoz beszoaltatni s július végéig, bármelyik vasárnap próbára megjelenni; s a megválasztottak közül főpásztorilag kinevezett köteles folyó évi szeptember hó 1-ére az állást elfoglalni, mert akkor a tanítás kezdetét veszi. A kinevezett kántortanító tanév közben más állomásra nem távozhat el.

Nyujtódón, 1911. július 9-én.

Az iskolaszék.

Az erdélyi püspök úr öngyméltóságának 791—1911. sz. alatti leírata, az egyháztanács és iskolaszék megbízása folytán alulírott lelkészi hivatal, az erdélyi róm. kath. Státus tulajdonát képező kolozsmonostori uradalom kegyurasága alatt lévő **kisbácsi kántortanítói** állásra pályázatot hirdet.

Javadalom: 1) Kézpénzfizetés a kegyúri uradalmi pénztárból 400 K. 2) Oszpora címen a hivatottól 14 K. 40 fil. 3) Stóla 10 K. 4) Kepe címen 40 régi nagyvéka tengeri 80 K. 5) 42 ürköbméter tűzifa 147 K. 6) 7 hold 250 □-öl szántó-2 hold 760 □-öl rét 140 K. 7) Legelő, beli járandóság értéke 30 K. 8) Államsegély 200 K. Természeti lakás kerttel és a megfelelő melléképületek- és gazdasági épületekkel.

Kötelessége: 1. A kántortanítói teendőket lelkiismeretesen végezni, úgy amint szokásban van s úgy, mint előjárói a hitélet érdekében kívánják. 2. Tartozik a népet és ifjúságot legalább a téli hónapokban egyházi énekre tanítani. 3. Vezeti az iskolaszék által neki beosztott mindennapi és ismétlő iskola osztályait.

Okleveles kántortanítók kellően felszerelt pályázati kérsüket nagyméltóságú gróf Majláth Gusztáv Károly erdélyi püspök úr nevére címezve f. hó 28-ig a kisbácsi (Kolozsm.) róm. kath. lelkészi hivatalhoz küldjék el.

Máthé József,
iskolaszék elnök.

A **türkös** i róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik.

Jövedelme: 1) Természeti lakás, 2 szoba és a szükséges melléképületek, kert. 2) A hivatottól kepe címen 300 kor. 3) A püspöki uradalmi pénztárból 200 kor. 4) Az erdélyi elemi isk. alapból 105 kor. 5) A Fogarassy-alapból 97 kor. 60 fillér. 6) Államsegély 298 kor. és arra jogosultnak korpótlék. 7) Stóla 40—50 kor.

Kötelességei: 1. Mindaz, ami egy katolikus kántortanítónak kötelessége az isteni tisztelet és szertartások végzésénél. 2. Az osztaltan iskola vezetése 30—35 tanulóval. Szükség esetén a bodolai szolgálatot is köteles végezni. Díjazás külön. Pályázati határidő július 20. U. e. napon próbára lehet jönni. Az állás azonnal elfoglalandó a kinevezés után.

Türkös (Brassó m.) 1911. július 10.

Csathó Ferenc,
plébános.

HAZAI IPAR!

ALAPITTATOTT 1770.

Andrásosfszky Efraim

múharangöntő Kolozsvárt, Kossuth L.-u. 36. sz.

Ajánlja a főtisztelendő minden felekezeti magas papság, egyházközség és t. kts. gondnokságok figyelmébe Erdélyben legnagyobb

harangöntődjét.

Elvállalja minden fajta harang öntését vagy repedt harangok újraöntését és azok becseselését. Ajánlja továbbá az általa feltalált s a birodalom mindkét felében kir. szabadalommal kitüntetett **vaskoronás felszerelését** felelősség mellett. Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan teljesít.

Költségvetéseket kívánatra bérmentve küldök azonnal.

Tisztelettel **Andrásosfszky Efraim.**

Magyar Breviárium.

Egyházi zsolozsmák a Bold. Szűz, az apostolok, vértanúk, hitvallók és szűzek ünnepére és a halottak emlékére.

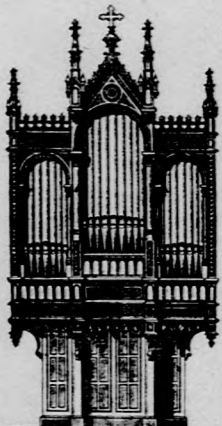
A szent zsolozsma az Egyháznak legidősebb és legfőnségebb imádsága, melyet a legtudosabb szentek szerlettek s melyet semmiféle költészet felülmulni nem tudott. Tizenhét évszázad óta a szent zsolozsmában találták szentjeink legfőbb örömeiket és sok szent mondja, hogy a zsolozsma végzésekor az angyalok is velünk imádkoznak, mivel ez a Kath. Egyház hivatalos, köteles imádsága kezdet óta. E lélekemelő himnuszok, szent beszédek és értelmezések magyar nyelven most jelennek meg.

Megrendelhető 5 koronáért „A Kereszt” kiadóhivatalában Budapest, III. Nád-utca 1. szám.

9

BODA JOZSEF

ORGONA ÉS HARMONIUM ÉPÍTŐ CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és a m. t. egyháztanács szíves tudomására hozni, miszerint

orgona és harmonium építő műhelyemet

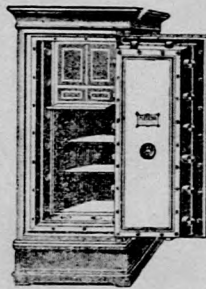
teljesen ujonnan rendeztem be, minék utána módomban áll a legnagyobb szabású orgona építését is elvállalni. Bárminemű javításokat és átalakításokat jutányos árban, pontosan eszközölök.

A nagyérdemű közönség pártfogását kéri, kiváló tisztelettel Boda József, orgona és harmonium-építő Csiktaplocán.

ALAPÍTVÁ 1898.

ALAPÍTVÁ 1898.

Magyar gyártmány.

Tudvalevő, hogy minden egyháznak tűzmentes szekrényt kell szereznie. Amely egyháznak még eddig nincs tűzmentes szekrénye, forduljon bizalommal

METEOR

pénzszekrény- és tresorgyárhoz

■■■■ Budapest, VI. Gömb-utca 59. ■■■■

Mintatelep V. Marokkoi-u. 4.,

hol a legegyszerűbbtől a legkomplikáltabb tűz és betörésmentes szekrények kaphatók.

Az Erdélyegyházmegyei központi alapítványi pénztár Gyulafehérvár, a Veszprémi püspökség és a Szent-István-Társulat Budapest stb. szállítói.

Árjegyzék díjmentesen küldetik. ■■■■ Telefon 103-71.